

Franse en Spaanse Pyreneeën

Eddy Janssens

Na de gebruikelijke tussenstop bij onze vrienden in Frankrijk waren de Franse en Spaanse Pyreneeën onze eindbestemming. Het was een hele rit naar Toulouse, Pau en naar Oloron-Sainte-Marie. Zo belandden we op de N134 die de Vallée d'Aspe doorkruist richting Somporttunnel en Spanje. In het stadje Bedous een klein baantje op. Het was nog zes kilometer klimmen naar Aydius. Eenmaal boven na vele bochten: 'Wauw' wat een uitzicht.

Wij hebben een zekere reputatie bij het huren van vakantiehuisjes met een kantje aan, maar dit keer hadden we een voltreffer geboekt. Mooi huis met drie slaapkamers, twee badkamers, grote woonkamer met open keuken en vooral een groot terras. Na het uitladen gingen we met een Pastis het terras op. Mochten de lezers denken dat mijn vrouw en ik aan de drank zijn: Pastis wordt alleen tijdens de vakanties gedronken. We bewonderden het panorama. Rond ons een diep en breed bebost dal. Besneeuwde bergtoppen met vlak voor ons de 2148 m hoge Pic de Bergon en links de 1408 m hoge met rotsblokken bezaaide Sommet de Tacha.

Ik zat zonder kijker buiten maar dat duurde niet lang omdat er twee Lammergieren boven het dal zweefden. Het waren twee adulte vogels; je bent verrast door hun grote spanwijdte. Intussen stond ook de telescoop opgesteld. De Lammergieren maakten nu hoogte voor de Pic de Bergon. In de zon vielen de roodbruine onderdelen op. Er zweefde nog een Lammergier over. Nu heel dichtbij: zelfs de puntjes van de baard waren zichtbaar. Een vermoeden maar leuke dag met een nieuwe vogelsoort maar met vooral sublieme waarnemingsomstandigheden.

De volgende dag was het prachtig weer zodat ik na het ontbijt nog in badjas al even buiten zat. Op ooghoogte zweefde een Vale Gier door het dal gevolgd door een Rode Wouw. Wat later in de verte een Buizerd? Eenmaal dichterbij bleek het een Dwergarend (donkere fase) te zijn.

Na gisteravond wat vluchtig rondgekeken te hebben volgde vandaag een grondige inspectie van het huis. Dat stond vol decoratie: overal vaasjes, mandjes met namaakfruit, stenen figuurtjes en in de slaapkamer een stoeltje met zo'n ouderwetse salonpop. Naast de open haard stond een grote stenen kat met tussen kop en lichaam een ijzeren spiraal zodat de kop bij aanraking begon te knikken. Ook de badkamer was rijkelijk van decoratie voorzien. 'In de douchecabine zal toch wel niets staan?,' dacht ik. Mis! Bij het openen van de deur werd ik verwelkomd door vier lachende stenen beertjes. Het enige horizontale plaatsje was voorzien voor douchespullen maar die beren stonden in de weg. Het olijke viertal heeft de rest van ons verblijf droog doorgebracht.

Op de middag reden we naar het Forêt d'Issaux waar de Witrugspecht zou zitten.

Een Alpenheggenmus zorgde enige keren tot opwindung.
Tekening: E.A. Janssens.

Grijze Gors.
Tekening: E.A. Janssens.

Enkele malen de cd met zijn geroffel afspelen leverde niets op. Na de boswegen draaiden we de hoofdbaan op richting Arette-La-Pierre Saint-Martin. Er vloog een Bonte Specht vlak voor de wagen de weg over. Het zal toch de Witrugspecht niet geweest zijn? Vervelende twijfel! Het skioord lag er, nu in mei, verlaten bij. Verder gereden richting Spaanse grens kwam een groep Alpenkauwen aangewaaid. Het zijn rusteloze vogels die met vijf rond vlogen om even later met vijftien te zijn. Daarna zat de hele bende op de grond te foerageren om dan plots het luchtruim te kiezen.

Voor we op verlof vertrekken maak ik altijd een 'routeplanning' en een schets van de te verwachten vogelsoorten met hun voornaamste kenmerken. Mijn vrouw neemt die dan ter plaatse grondig door voor een makkelijke herkenning. Waar de Alpenkauwen zitten komt ook de Alpenheggenmus voor die ik echter niet direct vond. 'Daar recht voor op die rots zit een Sneeuwvink,' zei mijn vrouw. Hoe goed ik ook keek en nieuwe aanwijzingen volgde, ik vond de Sneeuwvink niet. 'Toen ze opvloog zag ik grote, witte vleugels,' voegde mijn vrouw eraantoe. Die Sneeuwvink zou ons verdere huwelijksleven bepalen. Later, in België, in gesprek met een vogelaar prees ik de Pyreneeën aan. 'Je kan er zelfs Sneeuwvinken zien!' zei mijn vrouw. Ik vond toen troost door één voor mij nieuwe soort te zien: Citroenkanaries. Mooie, kleine en zenuwach-

tige beestjes. Even opwindig. Ik dacht een Alpenheggenmus te horen zingen maar haalde er toch maar de cd vogelgeluiden bij ter controle. Overbodig, want iets later zat hij op een rotspunt. Met de telescoop op raamstatief waren de rode buik en witte vleugelstippen goed te zien. Dat kon niet gezegd worden van de gebandeerde keel, deze was nogal egaal. Hij vloog op om tussen de rotsblokken neer te strijken en ruzie te maken met een even grote vogel, een Waterpieper. Drie nieuwe soorten op één middag. 'Vier!' klonk het van op de passagiersstoel. Later die avond, toen ik alles zat op te schrijven, was een roepende Oehoe te horen.

De volgende dag was het heel ander weer. Wolken drijven door het dal en de bergtoppen zijn onzichtbaar. Er moesten boodschappen gedaan worden, dus moesten we de afdaling van 6 km maken. Op deze weg is een waterval, de Cascade le Gabarret. Hij staat op veel folders en ansichtkaarten maar stelt weinig voor. Als thuis (België) bij stortregen de dakgoot overloopt is er meer te zien. Naast de N134 zaten twee Rode Wouwen op een paal. Je ziet ze niet zo vlug zittend. Het is hier echt een rode-wouwengebied. Zelfs boven de marktplaats vliegen ze laag over. Na de middag stopte het met regenen en gingen we op pad naar de Col du Somport. Op veel verkeersborden was er een afdruk van een berepoot te zien. Vermoedelijk een protest tegen het hier uitzetten van Sloveense

beren. Op televisie was er een reportage over. Een vrouw zei: 'Moeten we onze kinderen met een geweer naar school sturen?' Naast de baan stroomt de Gave d'Aspe. Gave is Frans voor bergstroom. Op enkele plaatsen gestopt daar dit een waterspreeuwengebied is. Ze waren niet te zien. Wel Oeverloper, Grote Gele en Witte Kwikstaart. Langs de andere kant van de baan liepen pelgrims op weg naar Santiago de Compostella, herkenbaar aan de Sint-Jacobsschelp op hun rugzak en de houten wandelstok die ze bij zich hebben. Boven op de Somport reden we Spanje binnen richting Astún. De weg ernaartoe deed me denken aan het begin van de film 'The Shining' van Stanley Kubrick. Plots reed naast mij een auto van de Guardia Civil en ik had nog niets verkeerd gedaan. Eén van de agenten begon een hele uitleg waar ik niets van verstond; niet iedereen spreekt Spaans! Met de meest universele taal, de gebarentaal, kwam er duidelijkheid in de zaak. Ik was namelijk vergeten mijn autogordel om te doen. Het bleef bij een verwittiging. 'Buenas tardes' en ze reden verder. Met altijd een zakwoordenboekje op zak leerde ik dat men 'Buenos dias' zegt tot twee uur in de middag en daarna 'Buenas tardes' tot negen uur in de avond. Je moet hier dus eerst checken hoe laat het is voor je je mond opendoet.

Naast de weg was een kleine vallei waar de Río Aragón door stroomt; aan de overkant de 2284 meter hoge Raca. Op, in en 'onder' de ondiepe rivier liepen twee Waterspreeuwen rond die lange tijd goed te observeren waren. Langs de rand van de vallei staan stokken; zo kan men bij sneeuw zien waar de weg loopt. Net toen ik de wagen startte, kwam vlak voor ons op één van die stokken een Rode Rotsluister (manneling) zitten. Hij vloog natuurlijk op en verdween in de vallei. Het gaat niet goed tussen mij en de Rode Rotsluister. Ik heb de soort al driemaal gezien en de gezamenlijke waarnemingsduur is maar ongeveer vijftien seconden.

We reden terug naar het vlakbij gelegen Candanchu. Meer een naam voor een indianendorp vol wigwams dan voor een skioord. Hier was een kleine legerkazerne met ernaast een grote parking. Er liep een Waterpieper rond en er vlogen twee roepende Alpenkraaien over. Een langsvliegend vogeltje bleek een Alpenheggenmus te zijn. Wat verborgen op het dak van een kazernegebouw zat nog een exemplaar. Na een Sperwer en twee Grote Lijsters hielden we het hier voor bekeken. Het

weer werd te slecht.

We zaten nog te dicht bij Frankrijk om van de invloed van het warmere en drogere Spaanse weer te kunnen genieten. Terug in het vakantieverblijf (Aydius) zagen we dat er meer sneeuw op de Pic de Bergon lag. De Dwergarend passeerde weer om zich op zijn vaste stek neer te zetten.

Vroeg dag! Om negen uur waren we al op weg richting Spanje. We namen de Somport-tunnel en reden dus onder de Col du Somport en Candanchu richting Jaca. Vertrokken gehuld in fleecje en regenjack, vijf kilometer na de tunnel zat ik al in hemdsmouwen. Ik was even gestopt op een kleine parkeerplaats waar een Kuifleeuwerik rond trippelde. Boven ons tien Vale Gieren.

Een stuk voor Santa Cilia de Jaca namen we de 1603 richting San Juan de la Peña. Men was hier de putten in de weg aan het dichten en dat ging volgens Spaanse normen: één werkte, drie keken toe. Verder gereden de putten omzeilend. Die mannen stond nog veel werk te wachten.

Op deze weg liggen twee kloosters. Eén daarvan is in de twaalfde eeuw gebouwd in en onder een overhangende rotswand. Imposant! Het is hier ongemeen druk door de toeristen zodat we verder reden en nu een recenter klooster passeerden. Dit was gebouwd in de zeventiende eeuw. In het omliggende bos namen we een rustpauze bij het gelach van een Groene Specht. Net voor de top is een parking met een prachtig uitzicht: in de verte de besneeuwde Pyreneeëntoppen, er voor een lappendeken van diverse landschapstypen. Er boven draaide een Rode Wouw zijn rondjes. We daalden naar Bernués met op de bovengrondse leiding een Grauwe Gors. Twee zwarte vogels vlogen over de weg om in de berm neer te dalen. Een nieuwe soort voor mij: Zwarte Spreeuwen. In Anzánigo zaten op het dak van een huis nog twee Zwarte Spreeuwen, de roze poten goed zichtbaar. Geen gekleurde metaalglans op de veren zoals bij 'onze' Spreeuw.

Onze lunchplaats werd Embalsa (meer) de la Peña. Het water heeft er een vreemde turkooizen kleur. Er zit geen enkele vogel op, zelfs geen Meerkoet. In de bosjes ervoor veel zangertjes maar niets toont zich. Maar dan verschenen de kleurrijkste vogels die je kunt zien: Bijeneters. In Santa María de la Peña reden we via een smalle brug het meer over. Na een poos belandden we in één van de meest tot de verbeelding sprekende

landschappen van Spanje: Riglos. Vanuit het niets rijzen de bruinrode rotsen op tot een hoogte van driehonderd meter. Ze staan los van elkaar. Engelsen noemen ze 'puddingstone peaks'. Boven de rotsen zweefden Vale en Aasgieren. Wel een uitzonderlijk landschap. Riglos is dus vanzelfsprekend een toeristische attractie; de parking stond vol auto's, zelfs op een weekdag in mei. Je kunt hier achter de kerk een pad op om de Zwarte Tapuit te zien, een wandeling die voor mij onmogelijk is. We reden naar het afgelegen Agüero waar het landschap hetzelfde is en dezelfde vogels zouden zitten. Een poos zochten we de omgeving af: broedende Vale Gieren en zingende Europese Kanaries, geen Zwarte Tapuiten. Het viel ons opeens op dat aan de dorpsrand enkele ouderlingen naar ons stonden te kijken. Toen we later door het dorpje reden was er nog meer bekijks. De burgerwacht werd nog net niet gealarmeerd. Naast mijn nummerplaat kleefte geen 'B' van België. Je maakt toch geen reclame voor iets waar je niet echt tevreden over bent.

Mijn vrouw wou graag het oude kasteel van Loare bezichtigen; één van de mooiste van Spanje. Eenmaal aan het kasteel, op 650 m hoogte, een prachtig uitzicht over Aragón. Op dit plateau vlogen Zwarte Roodstaart (mannetje), Roodborsttapuit, Europese Kanarie, Rotszwaluw, Putter en één Hop rond. De warmte begon zijn tol te eisen zodat ik wat slaperig werd en dacht: 'Even geen vogels meer', maar die beestjes gunnen je geen rust. Boven een rotspunt waar de Rotszwaluwen huisden, verscheen opeens het kopje van een mannetje Grijsze Gors. De vogel zat wat rond te kijken en gaf mij juist genoeg tijd om de telescoop op te stellen. Bestaat er een vogelsoort met een mooier kopje? Het heeft iets grafisch. Ik was terug wakker en de gelukkigste mens ter wereld met deze voor mij nieuwe soort. Mijn vrouw ging het kasteel binnen. Ik zette me in de schaduw van enkele bomen. Het was vrij warm en dus was er voldoende thermiek voor de vele Vale Gieren die hier zweefden. In de nissen van het kasteel zouden paartjes Zwarte Tapuit broeden. Ik kreeg ze echter niet te zien. Het waren steeds Zwarte Roodstaarten die er rondvlogen. Ons laatste doel was Embalsa de la Sotomera bij Montmesa, zuidwaarts. Om de paar honderd meter zag je wel een Rode of Zwarte Wouw. We reden door een grote olijfboomgaard waar op de grond een Hop rondsprong. We kwamen in landbouwgebied met ook

stukken ruderaal terrein. Traag rijdend was nog te genieten van Grauwe en Roodkopklauwier zittend op de bovengrondse leidingen. Op weg naar Montmesa vlogen naast ons twaalf Geelpootmeeuwen mee, soms vrij dicht. Waar de weg smaller werd stond toevallig een Ezel. Hij was duidelijk niet van zin iets aan zijn positie te veranderen: bij het claxonneren bewogen alleen zijn oren. Met enig gemanooeuvreer geraakten we er toch langs. Mijn vrouw moest toen ook nog zo nodig van haar zitplaats een foto van het beest maken dat aan mijn kant stond. Later zou ik zien dat er op de foto twee ezels stonden. Verder waren nog Kuifleeuwerik, Putter en een Bijeneter te zien. Voor Montmesa zaten Huismussen en enkele Zwarte Spreeuwen. Aan de dorpsrand van Montmesa stond een paal met ooievaarsnest, echter niet bezet. In de verte zagen we een Purperreiger, Blauwe Reiger en een mannetje Bruine Kiekendief vliegen. Daar moest water zijn. Eenmaal ter plaatse bleek het een betrekkelijk klein rietveld te zijn. Voor het Embalsa de la Sotomera reed ik naast een vervallen gebouw een onverhard weggetje in. Eerst was een Veldleeuwerik te zien, nadien een 'topsoort' die ook hier broedende Kalendarleeuwerik. Hij vloog een ruderaal terrein in; opvallend de grootte en de witte achterrand van de vleugels. Eenmaal vrij dichtbij zittend waren ook de zwarte vlek op de zijborst en de grote snavel te zien. Boven het vervallen huis hing een

Steenarend.
Tekening: E.A. Janssens.

ander exemplaar in de lucht, zwevend, soms een paar vleugelslagen makend. Zo zag ik ook de zwartige ondervleugels. Op weg naar het meer waren nog meer exemplaren te zien, zelfs vrij hoog vliegend en roepend. Ook dit meer had de turkooizen kleur en buiten één Oeverloper was er geen vogel te bespeuren. Het werd ook tijd om Aragón te verlaten en naar 'Francia' te rijden, nog een lange rit. Bij het uitrijden van de Somporttunnel was het al donker en toen nam ik het stuurwiel over van mijn vrouw. Het was gevaarlijk rijden op de smalle baan door de vrachtwagens die voorbij denderden richting Spanje. We bereikten Aydius om 22:45 'buenas noches-tijd' (na 21:00 uur). Op het dak van burens zat een Bosuil te roepen.

De volgende dag was ik genoodzaakt uit te rusten van de lange tocht van de dag daarvoor. Het was trouwens te slecht weer voor een uitstap. Na de middag trok de hemel open en konden we buiten zitten. De ganse namiddag vloog de Dwegarend heen en weer. Soms zat hij een poos op zijn vaste uitkijkplaats. Onze voorlaatste dag hier: naar Spanje, daar zal de zon wel schijnen hoopten we. Via de Somporttunnel en Jaca (met zon) richting Pamplona. Aan Punta de Reina de Jaca de Hechovallei in, einddoel de Boca del Inferno. Onderweg kregen we gezelschap van een meevliegende Aasgier. Een stuk verder sprak ik een oude man aan. 'Buenos dias senör' (ongeveer 10:00 uur) 'Hecho?' De man wees de weg aan en zei: 'Dos kilómetros'. 'Gracias,' antwoordde ik. Aan een tweede tunnel was de Boca del Inferno; vrij vertaald 'Mond van de hel'. Hier stroomt de Río Aragón met veel lawaai door de smalle kloof. Door dat smalle stond er ook een harde wind. Ik zette mij eerst voor de tweede tunnel. Dit is in de broedtijd één van de laagst gelegen plekken waar de Rotskruiper voorkomt. Voorlopig waren er alleen Rotszwaluwen die zelfs door de kleine tunnel vlogen. Verhuisd naar de andere kant van de kloof waar men dieper in de kloof (gorge) kan zien. Er stopte een wagen met Engelse nummerplaat. Een dame stapte uit

en vroeg: 'Have you seen the Dipper?' 'No.' Was mijn antwoord en ik verwees haar naar Astún. Op dat moment vloog de Rotskruiper voorbij. We zagen hem zijn vleugels toevouwen voor hij het smalste stuk van de kloof in vloog. Door de lichtgrijze bovenkant dacht ik aan een vrouwtje. 'Yes, indeed a female,' zei de vrouw. Ze had al diverse keren de soort gezien en wist waarover ze het had. Ik reed nog eens naar de plek voor de tunnel maar de Rotskruiper was niet terug te vinden. Murw van de wind besloot ik ermee te stoppen. We reden naar Gabardito niet ver van de Boca del Inferno verwijderd. Onderweg stopten we aan een open plek in het bos. Tijdens de lunch waren hier Bonte Vliegenvanger (mannetje), Zwarte Mees, Kuifmees, Pimpelmees, Grote Lijster en twee Citroenkanaries te zien. Boven ons Vale Gieren en één Aasgier. Tijdens de afdaling stak een Vos de weg over. In Hecho sloegen we rechts af om door de Ansovallei terug zuidwaarts te rijden. Zo werd in de prachtige omgeving nog Rode en Zwarte Wouw en Vale Gier gezien. Aan een plaats met hoge rotsen zweefden meer Vale Gieren met een adulte Lammergier er tussen. Na Orpheusgrasmus, Cirlgors en Grauwe Gors reden we voldaan naar Frankrijk. De dag van vertrek kwam de eigenares controleren of we alles netjes en intact achterlieten en dat was zo. Ze telde ook de decoraties; het waren er 73. Ook de beren konden zich opnieuw wassen.

Enkele jaren later, op weg naar Spanje, hebben we weer in hetzelfde huisje gelogeed. Het zou te eentonig zijn om alle uitstappen nog eens te omschrijven. Maar een bezoek aan Astún loonde de moeite, ditmaal zonder Guardia Civil. We stonden weer naar Waterspreeuwen te zien. Er zaten ook twee Marmotten. Ik schrok toen een Steenarend vlak naast mijn geopende autoraam de vallei in dook. Hij moet laag over de grond aangekomen zijn en de auto hebben gebruikt om niet gezien te worden. Hoe snel hij ook was, de Marmotten waren nog sneller terug in hun hol.

■ E.A.J. Janssens.

LITERATUUR:

- Crozier, J (1998):** A Birdwatching guide to the Pyrenees
Woutersen, C. (1998): Een vogelatlas van de provincie Huesca. Uitg. Aragonnatuur.com
Dubois, Ph. (1998): Where to watch birds in France. LPO. Christopher Helm, Londen.
Rebane, M. (2008): Where to watch birds in North & Eastern Spain. A&C Black, London
Génsbol, Benny (2008): Veldgids roofvogels. KNNV Uitgeverij, Zeist.